

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

PL. ÚS 12/09-135

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. júla 2012 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Sergeja Kohuta, Jána Lubyho, Milana Ľalíka, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej a Rudolfa Tkáčika o návrhu skupiny 42 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, zastúpených advokátom JUDr. J. V., B., vo veci namietaného nesúladu § 4 ods. 1 až 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) s čl. 13 ods. 4 prvou vetou Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 26 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 10 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj vo veci namietaného nesúladu § 7 ods. 1, § 8 ods. 1 druhej vety časti za bodkočiarkou a § 10 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) s čl. 26 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 10 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd takto

r o z h o d o l :

1. Konanie o návrhu 42 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky vo veci namietaného nesúladu § 8 ods. 1 druhej vety časti za bodkočiarkou a § 10 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) s čl. 26 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 10 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd **z a s t a v u j e .**

2. Návrhu skupiny 42 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Predmet konania

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 26. septembra 2008 doručený návrh skupiny 42 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „skupina poslancov“ alebo „navrhovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. J. V., B., vo veci namietaného nesúladu § 4 ods. 1 až 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon; ďalej aj „tlačový zákon“) s čl. 13 ods. 4 prvou vetou Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj vo veci namietaného nesúladu § 7 ods. 1, § 8 ods. 1 druhej vety časti za bodkočiarkou a § 10 ods. 4 tlačového zákona s čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru.

II.

Priebeh konania

Ústavný súd návrh skupiny poslancov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí pléna 16. septembra 2009 a uznesením č. k. PL. ÚS 12/09-26 ho prijal na ďalšie konanie.

V súlade s ustanovením § 29 ods. 3 a § 39 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na výzvu ústavného súdu predložili k návrhu navrhovateľov písomné stanovisko predseda Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“) listom č. SEPR-1000/2009 z 15. decembra 2009 a podpredsedníčka vlády Slovenskej republiky (ďalej aj „vláda“) a ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerka spravodlivosti“) ako vedľajší účastník listom č. 67427/2009 z 30. novembra 2009.

Predseda národnej rady v označenom vyjadrení ústavnému súdu oznámil, že podľa § 30 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde netrvá na ústnom pojednávaní v predmetnej veci. Rovnako tak navrhovatelia podaním zo 4. júna 2010 ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na ústnom pojednávaní. Aj vedľajší účastník v označenom podaní súhlasil, aby ústavný súd v predmetnej veci upustil od ústneho pojednávania.

III.

Návrh a stanoviská účastníkov konania a vedľajšieho účastníka

Skupina poslancov navrhla vysloviť nesúlady § 4 ods. 1 až 4 tlačového zákona s čl. 13 ods. 4 prvou vetou ústavy v spojení s čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru, ako aj

nesúladi § 7 ods. 1, § 8 ods. 1 druhej vety časti za bodkočiarkou a § 10 ods. 4 tlačového zákona s čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru.

Navrhovatelia vo svojom návrhu v prvom rade poukazujú na skutočnosť, že čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru ustanovujú tri základné predpoklady na to, aby mohlo dôjsť k ústavne prípustnému zásahu do základného práva na slobodu prejavu a do práva na informácie. Prvým takýmto predpokladom je, aby bol zásah legálny, „... požiadavka, aby zásah do slobody prejavu alebo do práva na informácie, alebo ich obmedzenie bol uskutočnený zákonom...“. Druhým predpokladom je, „... aby k zásahu došlo z dôvodov verejného záujmu vymedzených v článku 26 ods. 4 Ústavy SR, resp. v článku 10 ods. 2 Dohovoru, taxatívne vymenované, pričom na splnenie tejto podmienky stačí preukázanie naplnenia jedného z týchto dôvodov verejného záujmu...“, a napokon podľa navrhovateľov tretím predpokladom je, „... aby zásah bol opatrením nevyhnutným v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie stanoveného, legitímneho cieľa verejného záujmu a aby bol, vo vzťahu k tomuto legitímnemu cieľu verejného záujmu, primeraný“.

1.1 Namietaný nesúladi § 4 ods. 1 až 4 tlačového zákona s označenými článkami ústavy a dohovoru navrhovatelia odôvodnili tým, že zavedením povinnosti mlčanlivosti vydavateľom periodickej tlače a tlačovým agentúram (ďalej aj „novinári“) o zdroji ich informácií získaných na zverejnenie v periodickej tlači alebo v agentúrnom spravodajstve, ako aj o obsahu týchto informácií tak, aby sa nedala zistiť totožnosť zdroja v prípade, ak o toto nezverejnenie sám zdroj požiadava, je zasahované do práva novinára samostatne sa rozhodnúť o tom, či zdroj svojich informácií zverejní alebo nie, resp. či jeho totožnosť zverejní alebo nie, takže v konečnom dôsledku tak podľa navrhovateľov dochádza k zasahovaniu „... do slobody prejavu a do práva na informácie vydavateľov periodickej tlače, tlačových agentúr a ich zamestnancov“.

V súvislosti s uvedeným navrhovatelia v návrhu okrem iného uviedli:

«Sme presvedčení o tom, že stanovením povinnosti vydavateľov periodickej tlače, tlačových agentúr a ich zamestnancov zachovávať mlčanlivosť ohľadne zdroja... zákonodarca nedodržiaval obmedzenie, ktoré musí podľa článku 13 ods. 1 Ústavy dodržať pri určovaní obmedzení základných práv a slobôd, a to tým, že sformulovaním vyššie uvedenej

povinnosti mlčanlivosti zasiahol do samotnej podstaty a zmyslu práva novinára zachovať mlčanlivosť o zdroji získaných informácií, ako neoddeliteľnej súčasti práva na informácie. ...

Hoci ochrana zdrojov informácií novinárov je dôvodom verejného záujmu, iba ťažko si možno predstaviť, že tento dôvod verejného záujmu by mohol byť postavený do protikladu, do rozporu so slobodou prejavu a právom na informácie, a že by mohol odôvodňovať obmedzenie slobody prejavu a práva na informácie vydavateľov periodickej tlače, tlačových agentúr a ich zamestnancov. Práve naopak, ochrana novinárskych zdrojov informácií je neoddeliteľnou súčasťou slobody prejavu a práva na informácie; podľa Európskeho súdu pre ľudské práva:

„... právo novinárov zachovať mlčanlivosť ohľadne ich zdrojov nemôže byť pokladané iba za privilégium, ktoré by bolo priznávané alebo odoberané v závislosti od zákonnosti alebo nezákonnosti zdrojov, ale ako skutočný znak práva na informácie...“ ...

V každom prípade, je to novinár, kto sa môže ocitnúť v situácii, v ktorej bude chcieť uplatniť právo zamlčať zdroj získanej, alebo získanej a rozšírenej, informácie... Z uvedeného logicky vyplýva, že nositeľom práva zamlčať zdroj informácií, ako neoddeliteľnej súčasti práva na informácie garantovaného článkom 26 Ústavy a článkom 10 Dohovoru, je novinár. ...

... to čoho je novinár nositeľom, je právo zachovať mlčanlivosť o zdroji získaných, alebo získaných a rozšírených, informácií, ktoré právo v sebe implikuje možnosť, tak o totožnosti svojho zdroja zachovať mlčanie, ako aj totožnosť svojho zdroja zverejniť.

Vyvstáva otázka, či novinár, resp. jeho zamestnávateľ (vydavateľ periodickej tlače, tlačová agentúra), môže byť nositeľom nielen práva zamlčať zdroj svojich informácií (voči subjektom súkromného alebo i verejného práva, ktoré by mali záujem zdroj získaných alebo získaných a rozšírených informácií odhaliť), ale aj povinnosti zamlčať zdroj a obsah informácií získaných od zdroja. Podstatou ustanovenia § 4 tlačového zákona je totiž stanovenie nie práva novinára, ale povinnosti novinára a jeho zamestnávateľov... zachovať mlčanlivosť o zdroji a obsahu získaných informácií, ak o to fyzická osoba - zdroj informácií požiada. ...

Je teda zrejmé, že zatiaľ čo právo novinára zachovať mlčanlivosť o zdroji získaných informácií, tak ako ho interpretuje Európsky súd pre ľudské práva, garantuje novinárovi

možnosť identity zdroja získaných informácií ponechať v utajení alebo ju zverejniť, tlačový zákon vo svojom § 4 prikazuje novinárovi a jeho zamestnávateľom... identity zdroja získaných informácií, ak o to fyzická osoba -zdroj informácií požiada, ponechať v utajení a tým právo novinára a jeho zamestnávateľov identity zdroja získaných informácií uverejniť, popiera. ...

Keďže § 4 tlačového zákona, ak o to požiada fyzická osoba - zdroj informácií, vylučuje jednu z dvoch alternatív, ktoré novinárovi garantuje článok 10 ods. 1 Dohovoru, tak ako ho interpretuje Európsky súd pre ľudské práva, máme za to, že týmto zasahuje do samotnej podstaty a zmyslu práva novinára zachovať v tajnosti totožnosť svojho zdroja. Niet pochyb o tom, že ak podstata práva novinára zachovať v tajnosti totožnosť svojho zdroja spočíva práve v práve voľby medzi alternatívou ponechania totožnosti svojho zdroja v utajení a alternatívou jej zverejnenia, právna norma popierajúca - pre prípad žiadosti fyzickej osoby - zdroja informácií - existenciu jednej z týchto alternatív, zasahuje do samej podstaty práva novinára zachovať v utajení totožnosť svojho zdroja.

Iba ťažko by sme mohli tvrdiť, že je zachovaním zmyslu práva novinára zachovať mlčanlivosť o zdroji informácií, ktorého cieľom je chrániť novinára, v prvom rade, pred subjektami súkromného alebo i verejného práva, ktoré by mali záujem totožnosť zdroja informácií odhaliť, a v určitých prípadoch, aj proti samotnému zdroju..., premena tohto práva novinára na právo fyzickej osoby - zdroja informácií, ktorého cieľom je chrániť fyzickú osobu - zdroj informácií nielen pred subjektami súkromného alebo i verejného práva, ktoré by mali záujem odhaliť jej totožnosť, ale aj pred novinárom samotným. ...

S prihliadnutím na vyššie uvedené zastávame názor, že obmedzenie slobody prejavu a práva na informácie v podobe stanovenia povinnosti vydavateľov periodickej tlače, tlačových agentúr a ich zamestnancov zachovávať mlčanlivosť ohľadne zdroja a obsahu informácií získaných na zverejnenie v periodickej tlači alebo v agentúrnom spravodajstve, ak o to fyzická osoba - zdroj informácií požiada, zasiahlo do samotnej podstaty a zmyslu práva novinára zachovať mlčanlivosť o zdroji získaných informácií v rozpore s požiadavkou článku 13 ods. 4 prvá veta Ústavy SR a z tohto dôvodu je neprípustné.»

1.2 Namietanú neústavnosť § 7 ods. 1 tlačového zákona upravujúceho právo osoby, o ktorej boli zverejnené nepravdivé skutkové tvrdenia, na zverejnenie opravy týchto

nepravdivých skutkových tvrdení navrhovateľa vo svojom návrhu odôvodnili tým, že je neprípustné, aby na zverejnenie opravy postačovalo iba zverejnenie nepravdivých skutkových tvrdení o osobe, ak tieto tvrdenia samy osebe nie sú súčasne spôsobilé zasiahnuť aj do osobnostných práv tejto osoby. Uvedeným postupom sa podľa názoru navrhovateľov stráca verejný záujem na ochrane osobnostných práv dotknutých fyzických a právnických osôb, do osobnostných práv ktorých zverejnené nepravdivé skutkové tvrdenia nemajú ani „ambíciu“ zasiahnuť. Podľa navrhovateľov tak v konečnom dôsledku absentuje druhý formálny predpoklad na takýto zásah do práva na informácie a slobodu prejavu, a tým je chýbajúci verejný záujem na ochrane osobnostných práv fyzických a právnických osôb. Podľa navrhovateľov tak dôvodom na zavedenie inštitútu zverejnenia opravy ostáva iba druhý v dôvodovej správe (k návrhu tlačového zákona) proklamovaný zámer zákonodarcu, a to je „... právo na pravdivé informácie...“, a podľa navrhovateľov by tento dôvod zásahu do práva na slobodu prejavu a práva na informácie bolo možné ospravedlniť iba jedným dôvodom upraveným v čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru, a to „... ochranou práv a slobôd iných“, avšak podľa nich žiadny všeobecne záväzný právny predpis Slovenskej republiky neupravuje, resp. nezaručuje subjektívne právo jednotlivca na pravdivé informácie, takže v konečnom dôsledku tak podľa navrhovateľov ani tento dôvod neprichádza do úvahy ako dôvod zavedenia inštitútu „zverejnenia opravy“.

V súvislosti s uvedeným navrhovateľa v návrhu uviedli:

«... jedinou podmienkou vzniku povinnosti vydavateľa periodickej tlače a tlačovej agentúry uverejniť opravu... je nepravdivosť zverejnených skutkových tvrdení. O tom, že zámerom zákonodarcu bolo skutočne podmieniť vznik práva na uverejnenie opravy... iba nepravdivosťou uverejneného skutkového tvrdenia a nie, ako je tomu pri práve na odpoveď, aj zásahom do cti, dôstojnosti, alebo súkromia fyzickej osoby, alebo názvu alebo dobrej povesti právnickej osoby (§ 8 ods. 1 prvá veta tlačového zákona), svedčí aj dôvodová správa k návrhu tlačového zákona (strana 9 prvý odsek prvá veta).

V zvláštnom kontraste s týmto súladom medzi cieľom deklarovaným v dôvodovej správe a znením zákona, však vystupuje ihneď nasledujúca pasáž dôvodovej správy k návrhu tlačového zákona, kde si predkladateľ návrhu zákona kladie za cieľ, prostredníctvom práva na uverejnenie opravy, zabezpečiť tak právo na pravdivé informácie,

ako aj ochranu (zrejme práv) fyzickej alebo právnickej osoby (strana 9 prvý odsek tretia veta). ...

S prihliadnutím na uvedené teda vyvstáva otázka, aký je skutočný dôvod verejného záujmu, ktorý viedol zákonodarcu k zásahu do slobody prejavu a práva na informácie v podobe povinnosti uverejniť opravu a či tento dôvod spadá medzi článkom 26 ods. 4, resp. článkom 10 ods. 2 Dohovoru, prijateľné dôvody zásahu.

Nazdávame sa, že skutočným dôvodom zavedenia povinnosti uverejniť opravu v jej súčasnej podobe, nemohla byť snaha o zabezpečenie ochrany práva na ochranu osobnosti fyzických osôb a/alebo práva na ochranu mena a dobrej povesti právnických osôb, pretože medzi podmienkami vzniku povinnosti uverejniť opravu zásah do niektorého z týchto práv nefiguruje. V praxi to teda znamená, že uverejnenie opravy sa môže žiadať aj vo vzťahu k skutkovým tvrdeniam, ktoré síce sú objektívne nepravdivé, ale ktoré v sebe nenesú žiadny potenciál zásahu do práva na ochranu osobnosti fyzických osôb a/alebo práva na ochranu mena a dobrej povesti právnických osôb. Ak by teda došlo k uplatneniu práva na uverejnenie opravy za podmienok uvedených v prvej vete § 7 ods. 1 tlačového zákona, došlo by k uverejneniu opravy za situácie, keď by právu, na ochranu ktorého bolo toto právo zavedené..., nehrozila žiadna ujma. Je teda zrejmé, že ochrana práva na ochranu osobnosti/mena/dobrej povesti fyzických osôb/právnických osôb, ktoré inštitút práva na uverejnenie opravy... nemá ambíciu chrániť, nemôže byť považovaná za dôvod zavedenia tohto inštitútu. ...

S prihliadnutím na vyššie uvedené bude preto namieste záver, že skutočným dôvodom zavedenia práva na uverejnenie opravy je zabezpečenie toho, čo dôvodová správa k návrhu tlačového zákona nazýva „právom na pravdivé informácie“ (strana 9 prvý odsek tretia veta) bez ďalšieho.

Je zrejmé, že spomedzi dôvodov verejného záujmu uvedených v článku 26 ods. 4 Ústavy a v článku 10 ods. 2 Dohovoru, odôvodňujúcich zásah do slobody prejavu a práva na informácie, by toto „právo na pravdivé informácie“ mohlo spadať iba pod dôvod „ochrany práv a slobôd iných“ (článok 26 ods. 4 Ústavy), resp. „ochrany práv iných“ (článok 10 ods. 2 Dohovoru). V súlade s požiadavkou výslovne uvedenou v článku 26 ods. 4 Ústavy i v článku 10 ods. 2 Dohovoru možno odôvodniť zásah do slobody slova a do práva na informácie iba ochranou „práv iných“, teda ochranou subjektívnych práv upravených

právnym poriadkom. Nie sme si však vedomí tohto, že by právny poriadok Slovenskej republiky upravoval subjektívne „právo na pravdivé informácie“. S prihliadnutím na uvedené zastávame názor, že „právo na pravdivé informácie“ bez ďalšieho nepredstavuje dôvod, pre ktorý by článok 26 ods. 4 Ústavy a článok 10 ods. 2 Dohovoru umožňovali uskutočniť zásah do slobody prejavu a práva na informácie.»

1.3 Navrhovatelia svojim návrhom spochybnili aj ústavnosť druhej vety časti za bodkočiarkou v § 8 ods. 1 tlačového zákona, podľa ktorej uverejnením odpovede nie je dotknuté právo na opravu, resp. na zverejnenie opravy. Podľa navrhovateľov vzhľadom na skutočnosť, že tak právo na uverejnenie opravy (podľa § 7 ods. 1 tlačového zákona ide o opravu nepravdivých skutkových tvrdení), ako aj právo na zverejnenie odpovede (podľa § 8 ods. 3 tlačového zákona zverejnené skutkové tvrdenie zasahujúce do osobnostných práv dotknutej osoby možno v rámci realizácie práva na odpoveď poprieť, doplniť, spresniť alebo vysvetliť, z čoho navrhovatelia vyvodzujú, že v určitých prípadoch tak môže ísť aj o popretie napr. nepravdivých skutkových tvrdení) sledujú ten istý cieľ, a to je za uvedených okolností popretie, resp. náprava nepravdivých skutkových tvrdení, takže podľa navrhovateľov to možno v podstate považovať za duplicitný zásah do práva novinárov na slobodu prejavu a do práva na informácie.

V týchto súvislostiach navrhovatelia v návrhu okrem iného uviedli:

«Z právnej úpravy oboch inštitútov i z dôvodovej správy k návrhu tlačového zákona však vyplýva, že právo na odpoveď a právo na opravu môžu v určitej situácii smerovať k dosiahnutiu totožného cieľa.

Zatiaľ čo cieľom sledovaným pri práve na opravu je dosiahnutie opravy nepravdivého skutkového tvrdenia, bez ohľadu na to, či ním došlo k zásahu do práva na ochranu osobnosti/názvu/dobrej povesti dotknutej osoby, cieľom sledovaným pri práve na odpoveď je dosiahnutie nápravy ujmy na práve na ochranu osobnosti/názvu/dobrej povesti dotknutej osoby, spôsobenej určitým skutkovým tvrdením. Pritom ale z ustanovenia § 8 ods. 3 tretia veta tlačového zákona, upravujúceho obsah odpovede, podľa ktorého „Odpoveď sa obmedzí len na skutkové tvrdenie, ktorým sa skutkové tvrdenie... (ktorým sa zasiahlo do práva na ochranu osobnosti/názvu/dobrej povesti dotknutej osoby)... poprie,

doplní, spresní alebo vysvetlí. “ vyplýva, že ak sa môže v rámci odpovede sporné skutkové tvrdenie nie len doplniť, spresniť alebo vysvetliť, ale aj poprieť, znamená to, že sporné skutkové tvrdenie, na ktoré možno reagovať uplatnením si práva na uverejnenie odpovede, môže byť aj objektívne nepravdivé. Tento záver potvrdzuje aj dôvodová správa k návrhu tlačového zákona...

...Pritom je zrejmé, že odpoveď by sa - vo svojej časti vyhradenej popretiu nepravdivého skutkového tvrdenia - neobmedzila iba na konštatovanie popretia nepravdivého skutkového tvrdenia, ale jeho logickou súčasťou by bolo aj uvedenie pravdivého skutkového tvrdenia. Uplatnenie si práva na uverejnenie odpovede by však, v zmysle sporného § 8 ods. 1 druhá veta za bodkočiarkou tlačového zákona, nebránilo tomu, aby si dotknutá osoba uplatnila aj právo na uverejnenie opravy toho istého nepravdivého skutkového tvrdenia. ...

Na základe vyššie uvedeného teda možno konštatovať, že súčasná právna úprava vzťahu medzi právom na odpoveď a právom na opravu (§ 8 ods. 1 druhá veta za bodkočiarkou tlačového zákona) vytvára priestor pre to, aby, v prípade uverejnenia nepravdivého skutkového tvrdenia zasahujúceho do práva na ochranu osobnosti/názvu/dobrej povesti dotknutej osoby, bolo do slobody prejavu a práva na informácie vydavateľov periodickej tlače a tlačových agentúr zasiahnuté tak prostredníctvom práva na uverejnenie odpovede, ako aj prostredníctvom práva na uverejnenie opravy, pričom aplikácia oboch inštitútov v danom prípade smeruje k dosiahnutiu totožného cieľa: popretie/konštatovanie nepravdivosti nepravdivého skutkového tvrdenia a uvedenie skutkového tvrdenia pravdivého.

Vytvorenie možnosti uskutočnenia dvoch zásahov (uplatnenie si práva na uverejnenie odpovede a práva na uverejnenie opravy) do slobody prejavu a práva na informácie vydavateľov periodickej tlače a tlačových agentúr v dôsledku totožnej právnej skutočnosti... za účelom dosiahnutia totožného cieľa (popretie/konštatovanie nepravdivosti nepravdivého skutkového tvrdenia a uvedenie skutkového tvrdenia pravdivého) považujeme za nenaplnenie požiadavky nevyhnutnosti zásahu (do slobody prejavu a práva na informácie) na dosiahnutie stanoveného, legitímneho cieľa verejného záujmu (ochrana práva na ochranu osobnosti/názvu/dobrej povesti dotknutej osoby). Je totiž zrejmé, že tento cieľ verejného záujmu je možné, v prípade, že nastane vyššie uvedená právna skutočnosť

(uverejnenie nepravdivého skutkového tvrdenia zasahujúceho do práva na ochranu osobnosti/názvu/dobrej povesti dotknutej osoby), dosiahnuť aj výlučným použitím práva na uverejnenie odpovede.»

1.4 Navrhovatelia napokon namietali aj neústavnosť § 10 ods. 4 tlačového zákona, ktorým zákonodarca uložil vydavateľom periodickej tlače alebo tlačovým agentúram povinnosť zaplatiť primeranú peňažnú náhradu od 50 000 Sk do 150 000 Sk v prípade, že aj napriek žiadosti dotknutej osoby neuverejnili opravu, odpoveď alebo dodatočné oznámenie vôbec, alebo ak nedodržali niektorú z podmienok na ich uverejnenie, a to jednak z dôvodu, že z tohto ustanovenia nie sú známe žiadne kritériá na stanovenie konkrétnej sumy tejto peňažnej náhrady, ako aj z dôvodu, že podľa navrhovateľov v prípade tohto ustanovenia nemožno identifikovať verejný záujem, v mene ktorého je možné takto zasiahnuť do práva vydavateľov na slobodu slova a na informácie.

Vzhľadom na uvedené navrhovatelia navrhli, aby ústavný súd nálezom vyslovil:

„1. Ustanovenie § 4 ods. 1 až 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) nie je v súlade s článkom 13 ods. 4 prvá veta ústavy Slovenskej republiky v spojení s článkom 26 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a s článkom 10 ods. 2 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Ustanovenie § 7 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) nie je v súlade s článkom 26 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a s článkom 10 ods. 2 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Ustanovenie § 8 ods. 1 druhá veta za bodkočiarkou zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) nie je v súlade s článkom 26 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a s článkom 10 ods. 2 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

4. Ustanovenie § 10 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých

zákonov (tlačový zákon) nie je v súlade s článkom 26 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a s článkom 10 ods. 2 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

Na základe výzvy ústavného súdu v súlade s § 29 ods. 3 a § 39 ods. 1 zákona o ústavnom súde 21. decembra 2009 predložil k návrhu skupiny poslancov písomné stanovisko za národnú radu jej predseda (bod A) a 22. decembra 2009 za vládu ministerka spravodlivosti (bod B).

K predmetnému vyjadreniu predsedu národnej rady zaujal právny zástupca navrhovateľov stanovisko listom zo 4. júna 2010 (bod A.1) a k vyjadreniu vlády listom z 15. júna 2010 (bod B.1).

A. Predseda národnej rady vo svojom vyjadrení č. SEPR-1000/2009 z 15. decembra 2009 (ústavnému súdu doručenom 21. decembra 2009) uviedol, že netrvá na ústnom pojednávaní v predmetnej veci, a súčasne uviedol:

«Tlačový zákon v § 4 ukladá vydavateľovi periodickej tlače, tlačovej agentúre a ich zamestnancom, ako aj osobám, ktoré poskytujú vydavateľovi periodickej tlače informácie na základe zmluvného občianskoprávneho alebo obchodnoprávneho vzťahu, povinnosť zachovávať mlčanlivosť o zdroji informácií získaných na zverejnenie v periodickej tlači alebo v agentúrnom spravodajstve a o obsahu týchto informácií tak, aby sa nedala zistiť totožnosť zdroja, ak o to požiadala fyzická osoba, ktorá informáciu poskytla. Z uvedeného vyplýva, že právo novinára zachovávať mlčanlivosť ohľadom svojho zdroja, ktoré zahŕňa možnosť novinára rozhodnúť sa, či totožnosť svojho zdroja zamlčí alebo zverejní, nie je obmedzené v prípadoch, kedy zdroj informácií nepožiadal o utajenie svojej totožnosti. V ostatných prípadoch zákon ukladá povinnosť zachovať mlčanlivosť ohľadom zdroja informácií, čomu na druhej strane zodpovedá subjektívne právo fyzickej osoby, ktorá informáciu poskytla, na utajenie svojej totožnosti, ak o to požiada. Prijatie uvedenej úpravy zodpovedá aj obsahu bodu 7 v I. časti Úvod Vysvetľujúceho memoranda k Odporúčaniu Rady Európy Rec (2000) 7 Výboru ministrov členským štátom o práve novinárov nezverejňovať informačné zdroje z 8. marca 2000, v ktorom sa uvádza: „Niektoré členské

štáty prijali vo vnútroštátnej právnej úprave striktnú povinnosť dodržiavania dôvernosti informačných zdrojov novinárov, ktorá zaväzuje samotných novinárov. Vzhľadom na Odporúčanie nemá Skupina špecialistov pre média a ľudské práva dojem, že by bolo treba sankcionovať novinárov rozhodnutých zverejniť svoj zdroj, napríklad z novinárskych dôvodov. Novinári by vo všeobecnosti mali mať silný profesionálny záujem na neuverejnení zdroja za účelom neodstrašenia prípadných budúcich novinárskych zdrojov a nepodmieľať svoju ďalšiu prácu. Takisto sa ukázalo, že niektoré profesionálne kódexy správania žurnalistov obsahujú povinnosť novinárov nezverejniť svoje zdroje, ak ich kontaktovali na dôvernej báze. Preto sa toto Odporúčanie obmedzuje iba na právo novinárov nezverejňovať svoje zdroje, namiesto na ich povinnosť. Toto by však nemalo zabrániť členským štátom zaviesť vo vnútroštátnom poriadku vyššiu ochranu informačného zdroja, aj vis-a-vis novinárom.“. Rovnako aj v bode 21 citovaného memoranda sa uvádza: „Silnejšia ochrana dôvernosti novinárskych zdrojov by týmto Odporúčaním nemala byť vylúčená.“

V nadväznosti na uvedené sa preto nestotožňujeme s názorom navrhovateľa, že ustanovením povinnosti zachovávať mlčanlivosť o zdroji informácií je nedodrжанá podstata a zmysel obmedzenia slobody prejavu a práva na informácie.

Rovnako sa nestotožňujeme ani s názorom, že zákonodarca pri formulovaní povinnosti vydavateľov periodickej tlače a tlačových agentúr uverejniť opravu podľa § 7 ods. 1 tlačového zákona nesplnil prípustnú podmienku zásahu do slobody prejavu. Každý má právo v zmysle čl. 26 ústavy slobodne prijímať, vyhľadávať a rozširovať informácie. Záujmom verejnosti nepochybne je, aby informácie šírené tlačou a agentúrnym spravodajstvom boli pravdivé. Ak tomu tak nie je, je na mieste právo osoby, ktorej sa informácia týka, dožadovať sa jej opravy. Každý má, podľa nášho názoru právo, aby jeho meno bolo spájané s informáciou, ktorá je pravdivá, a to aj vtedy, ak ide o informáciu, ktorá sa nedotýka jeho cti a ľudskej dôstojnosti. Úlohou novinára je overiť si získané informácie. Európsky súd pre ľudské práva vo svojom rozsudku vo veci Prager a Oberschlich v. r. (1995) tiež upozorňuje, že tlač má na jednej strane nielen povinnosť šíriť informácie a myšlienky týkajúce sa vecí verejných, ale na druhej strane musí vždy veľmi pozorne zvažovať použité výrazy a prostriedky. Aj z Vysvetľujúceho memoranda k návrhu Odporúčania Rady Európy Rec (2004) 16 Výboru ministrov členským štátom o práve na odpoveď v novom mediálnom prostredí z 15. decembra 2004 vyplýva, že práva na odpoveď

(v našom prípade práva na opravu) sa môže domáhať osoba, ktorá je dotknutá informáciou obsahujúcou nepravdivé informácie. V 11. bode, I. časti, Rozsah práva na odpoveď, tohto memoranda sa v tretej vete uvádza: „Princíp používa pojem „dotknutý“, tento pojem v sebe neobsahuje podmienku, že sporná informácia je skutočne urážlivá alebo obsahuje ohrozenie osobných práv.“»

A.1 V súvislosti s vyjadrením predsedu národnej rady právny zástupca navrhovateľov vo svojom stanovisku zo 4. júna 2010 uviedol:

„... Stanovisko Národnej rady SR k povinnosti zachovať mlčanlivosť je odôvodnené vysvetľujúcim memorandom k Odporúčaniu Rady Európy Rec (2000) Výboru ministrov členských štátov o práve novinárov nezverejňovať informačné zdroje z 8. marca 2000. My vo svojej ústavnej sťažnosti však namietame nekompatibilitu povinnosti zachovávať mlčanlivosť o zdroji informácii s Ústavou SR a nie s Vysvetľujúcim memorandom Rady Európy. Preto túto námietku NR považujeme za irelevantnú a zotrvávame na našom stanovisku...

Zároveň si dovoľujem oznámiť, že vo veci PL. ÚS 12/09 netrváme na ústnom pojednávaní.“

B. Ministerka spravodlivosti vo svojom vyjadrení č. 67427/2009 z 30. novembra 2009 (ústavnému súdu doručenom 22. decembra 2009) uviedla, že netrvá na ústnom pojednávaní v predmetnej veci, a súčasne okrem iného uviedla:

«Všeobecne možno v úvode uviesť, že napadnuté ustanovenia tlačového zákona splňajú všetky tri podmienky a sú preto v súlade s ústavou a Dohovorom, pretože:

- po prvé prijatím tlačového zákona bola splnená formálna podmienka prípustnosti zásahu do slobody prejavu, nakoľko podmienky sú stanovené zákonom,

- po druhé povinnosti vo vzťahu k ochrane zdroja, uverejnenia opravy a odpovede, ako aj peňažná náhrada sú stanovené z dôvodu verejného záujmu, t. j. z dôvodu ochrany práv a slobôd iných,

- po tretie zavedenie napadnutých právnych inštitútov je nevyhnutým opatrením v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie stanoveného legitímneho cieľa verejného záujmu a vo vzťahu k tomuto legitímnemu cieľu verejného záujmu sú opatrenia primerané.

Predmetné ustanovenia tlačového zákona teda nezasahujú do práva na informácie, ale naopak sledujú cieľ ochrany a reálneho zabezpečenia tohto práva.

Ad a) Podľa tvrdení navrhovateľov ustanovenie § 4 ods. 1 až 4 tlačového zákona nie je v súlade s článkom 26 ods. 4 ústavy a s článkom 10 ods. 2 Dohovoru.

... S uvedenými tvrdeniami o podstate práva zachovať mlčanlivosť o zdroji získaných informácií sa však nemožno úplne stotožniť. Tak, ako uvádzajú navrhovatelia a Európsky súd pre ľudské práva, ochrana novinárskych zdrojov (tzv. redakčné tajomstvo) nie je privilegiom novinárov, či vydavateľov, ale je súčasťou práva na informácie. „Pritom záruka dôvernosti poskytnutia týchto informácií je často podmienkou ich získania. Dostatočnou zárukou môže byť iba zákonná úprava rešpektovania redakčného tajomstva, ktorá garantuje zdroju, že jeho totožnosť ostane novinárom utajená za každých okolností, najmä vo vzťahu k štátnym orgánom.“ V tomto kontexte je ochrana novinárskych zdrojov jednou zo záruk práva verejnosti na informácie. Je preto vo verejnom záujme, aby sa novinárske zdroje nebáli postihov za oznámenie daných informácií, pričom novinári, resp. médiá v tomto vzťahu majú úlohu sprostredkovateľa poskytnutých informácií.

Tento koncept potvrdzuje aj bod 7 Rezolúcie Parlamentného zhromaždenia Rady Európy č. 1003/1993 o etike novinárstva, v zmysle ktorého práca médií „je jedným zo spôsobov „sprostredkovania“, ktoré zabezpečuje informačný servis, a práva, ktoré majú v súvislosti so slobodou informácií, závisia od jej adresátov, ktorými sú občania“, ako aj bod 15 uvedenej rezolúcie, podľa ktorého „vydavatelia, majitelia, ani novinári sa nemôžu domnievať, že vlastnia spravodajstvo. Spravodajské organizácie nesmú považovať informáciu za druh tovaru, ale za základné právo občana.“

Podstatou zabezpečenia ochrany novinárskych zdrojov nie je dať novinárovi, alebo vydavateľovi možnosť voľne disponovať s redakčným tajomstvom, teda umožniť mu podľa jeho úvahy svoj zdroj informácií zamlčať, alebo ho zverejniť. Podstatou a zmyslom tohto inštitútu je zabezpečiť verejnosti právo na informácie prostredníctvom právnych garancií, ktoré zabezpečia zdrojom informácií možnosť zostať v utajení. ...

Uvedený účel je možné dosiahnuť nielen úpravou práva novinárov, alebo vydavateľov neodhaliť totožnosť zdroja informácie, ale aj stanovením povinnosť týchto osôb neodhaliť totožnosť informačného zdroja. „Právo novinára na ochranu zdroja informácie nezaručuje právnu istotu osobe, ktorá informácie novinárovi poskytne... Ak sa novinár

rozhodne neuplatniť svoje právo zachovať mlčanlivosť o zdroji informácií, môže kedykoľvek vyzradiť totožnosť toho, od koho informáciu dostal. Tým vytvára priestor pre výmenný obchod, pri ktorom novinár vymení svoju informáciu za inú informáciu s kýmkoľvek, kto disponuje zaujímavou informáciou... Pritom dôsledne vzaté, aj postavenie novinára získavajúceho dôverné informácie je prostredníctvom povinnosti upravené výhodnejšie, lebo platná právna úprava vytvára prekážky nátlaku, ktorému by mohol byť novinár vystavený, ak by mal právo úvahy, či zdroj informácií pomenuje, alebo zachová jeho anonymitu.“ V tlačovom zákone je preto ustanovená vyššia forma ochrany zdroja. Porušenie sľubu zachovávať mlčanlivosť o zdroji informácií môže spôsobiť dotknutému zdroju značnú materiálnu, ako aj nemateriálnu ujmu.

Slovenská republika sa riadi inštrukciou Výboru ministrov členských štátov Rady Európy v bode 7 Vysvetľujúceho memoranda k Odporúčaniu Výboru ministrov členských štátov Rady Európy č. R (2000) 7 z 8. marca 2000 o práve novinárov neodhaliť ich zdroje informácií...

... V prípade, že by aj len jeden novinár odhalil svoj dôverný zdroj alebo by k tomu prispel bez toho, aby sa voči nemu mohol vyvodiť relevantný následok, podkopal by tým dôveru verejnosti v novinársky stav ako celok. Ak by v dôsledku toho začal vysychať slobodný tok informácií, malo by to vážne dôsledky pre investigatívny žurnalizmus a pre uverejňovanie materiálov vo verejnom záujme. Aby osoby držiace informácie prekonali strach z ohrozenia a povzbudilo sa odhalenie ich informácií pre novinárov, keďže tlač vykonáva verejnú funkciu v demokracii, je nevyhnutné ponúknuť dokonalú ochranu novinárskym zdrojom vo všeobecnosti. ...

Primárnym účelom formovania ochrany zdroja v podobe povinnosti mlčanlivosti je zabezpečiť nevydierateľnosť novinára pri výsluchoch v trestnom konaní, najmä, ak je v postavení svedka, keď je daný priamy zákaz výpovede v prípade, ak svedok má povinnosť mlčanlivosti uznanú zákonom, od ktorej ho môže oslobodiť len ten, v záujme koho ju má (§ 129 ods. 2 Trestného poriadku). Rovnako je formulovaný zákaz výpovede aj v občianskom súdnom konaní (§ 124 Občianskeho súdneho poriadku). Avšak je namieste otázka, či vôbec je legitímne, aby novinár alebo vydavateľ mohol dobrovoľne odhaliť svoje zdroje vo vlastnom záujme proti záujmu zdroja samotného. ...

Profesný záujem novinára je udržať svoje zdroje v utajení za každých okolností, aj v prípade, ak by od nich čerpal údaje, o ktorých by následne zistil, že sú nepravdivé. Ak zdroj požiadal o utajenie, tlačový zákon predpokladá, že novinár akceptoval takúto žiadosť, pretože inak by informácie nedostal. Samotný akt požiadania má slúžiť zdroju ako ochrana pred novinárom a vydavateľom, ktorý by chceli zverejniť jeho totožnosť. Pri zverejnení totožnosti novinárom má potom v občianskom súdnom spore o náhradu nemajetkovej ujmy významnú právnu silu práve doklad o žiadosti zdroja novinárovi o utajenie. Takýto doklad môže slúžiť aj pre potreby trestného konania napr. pre trestný čin poškodzovania cudzích práv v zmysle § 375 Trestného zákona alebo neoprávneného nakladania s osobnými údajmi v zmysle § 374 Trestného zákona, ako aj porušenia dôvernosti ústneho prejavu a iného prejavu osobnej povahy podľa § 377 Trestného zákona. V tomto zmysle ide v prípade žiadosti zdroja o konštitutívny prvok vzniku povinnosti mlčanlivosti v zmysle § 4 ods. 1 tlačového zákona.

Novinár pri výkone svojej práce zastupuje verejný záujem, koná vo verejnom záujme na informovaní verejnosti a zároveň pri držbe informácií o zdroji aj v záujme zdroja. Ak sa pri svojom konaní dostane do rozporu so svojím osobným záujmom, napr. chce zverejniť meno zdroja, aby dokázal, že zdroj klamal, v konaní na ochranu osobnosti, alebo v trestnom konaní, aby sa vyhol prehre v súdnom spore, alebo aby sa vyhol obvineniu, prípadne, aby dosiahol zastavenie trestného stíhania voči svojej osobe, čiže chce presadiť ochranu svojich záujmov, najmä na pravdivom, včasnom a všestrannom informovaní, vtedy je samozrejme na zvážení, či záujem ochrana identity zdroja je na mieste. Avšak o tom nemôže rozhodovať novinár alebo vydavateľ sám, ale mohol by tak urobiť len súd, ktorý posúdi, či odhalenie zdroja skutočne môže prispieť k obhajobe záujmov novinára alebo verejného záujmu, ktorý novinár reprezentuje. To však nič nemení na tom, že ustanovenia § 4 ods. 1 až 4 tlačového zákona sú v súlade s ustanoveniami článku 26 ods. 4 ústavy a článku 10 ods. 2 Dohovoru, pretože stanovujú všeobecný rámec vzťahu vydavateľa a novinára na jednej strane a zdroja informácie na strane druhej, a to spôsobom, ktorý článok 10 ods. 2 Dohovoru predvída, pretože jedným z legitímnych cieľov, ktorým môže byť sloboda prejavu obmedzená je „zabránenie úniku dôverných informácií“, čo paradoxne je aj informácia vedúca k odhaleniu zdroja, ak bola poskytnutá dôverne. ...

Povinnosť zachovávať mlčanlivosť o zdroji informácií nestanovuje iba slovenský tlačový zákon. Obdobnú úpravu má zakotvené napríklad Poľsko a Švédsko. Povinnosť ochrany zdroja stanovujú aj etické kódexy slovenských a českých novinárov (Kódex novinárskej etiky Slovenského syndikátu novinárov, ako aj Etický kódex novinára Syndikátu novinárov České republiky). Sloboda prejavu novinára je v záujme ochrany zdroja obmedzená primerane, pretože dôvernosť je imanentnou súčasťou vzťahu novinár - zdroj už od jeho počiatku. ...

Ad b) Podľa tvrdení navrhovateľov ustanovenie § 7 ods. 1 tlačového zákona nie je v súlade s článkom 26 ods. 4 ústavy a s článkom 10 ods. 2 Dohovoru.

... Hlavným účelom práva na opravu je zabezpečiť nápravu v informovaní verejnosti o predmetnej skutočnosti, t. j. informovať verejnosť o nepravdivosti uverejneného skutkového tvrdenia, ako aj o pravdivom skutkovom tvrdení, týkajúcom sa danej skutočnosti.

Z uvedeného vyplýva, že k obmedzeniu slobody prejavu vydavateľa periodickej tlače a tlačovej agentúry zákonodarca pristúpil primárne v záujme ochrany práva na informácie, teda v záujme ochrany práv iných v zmysle článku 26 ods. 4 ústavy a článku 10 ods. 2 Dohovoru. Podľa navrhovateľov úprava práva na opravu sleduje ochranu „práva na pravdivé informácie“, ktoré však navrhovatelia zrejme nestotožňujú s právom na informácie v zmysle článku 26 ods. 1 ústavy, keďže podľa ich názoru právny poriadok Slovenskej republiky takéto právo neupravuje. ...

Právo na informácie však nemožno oddelovať od práva na pravdivé informácie. Efektívnu účasť občana na živote spoločnosti možno zabezpečiť len pravdivými informáciami o veciach verejného záujmu. Len ťažko si možno predstaviť naplnenie práva na informácie prostredníctvom poskytovania, či prijímania nepravdivých informácií. V opačnom prípade by právo fyzických osôb a právnických osôb na informácie mohlo byť naplnené napr. tým, že by orgány verejnej moci poskytovali nepravdivé informácie o svojej činnosti. Takýto prístup však možno bez ďalšieho označiť za neprípustný výklad ústavného práva na informácie. Z pohľadu uplatňovania práva na informácie každého občana v demokratickej spoločnosti je nepredstaviteľné, aby periodická tlač a tlačové agentúry rozširovali nepravdivé informácie, a to bez možnosti reálnej nápravy. Občanom by tak bola odopretá možnosť dozvedieť sa pravdivé informácie. ...

Európsky súd pre ľudské práva podriadil právo na odpoveď v širšom zmysle ochrane čl. 10 Dohovoru, čo znamená, že právo na odpoveď v širšom zmysle sa už nechápe iba ako obmedzenie slobody prejavu vydavateľa (ako tomu bolo doteraz na základe prípadu Ediciones Tiempo z roku 1989, ktorý rozhodovala ešte bývalá Európska komisia pre ľudské práva), ale ide o uskutočnenie slobody prejavu inej osoby, pričom Európsky súd pre ľudské práva jednoznačne konštatoval pozitívny záväzok štátu umožniť napadnúť vydavateľove odmietnutie uverejnenia odpovede v širšom zmysle, vrátane opravy nepravdivého tvrdenia a rozlíšil, že právo na odpoveď v širšom zmysle má dvojakú povahu ako

- prostriedok slobody prejavu na opravu nepravdivých informácií,*
- prostriedok slobody prejavu na pluralitu názorov. ...*

... niet pochýb, vo svetle najnovšej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, že právo na opravu zakotvené v tlačovom zákone je prejavom slobody prejavu, ktoré legitímne zasahuje do slobody prejavu vydavateľa. Pri práve na opravu tlačový zákon navyše stanovuje odlišnú podmienku, ktorou je preukazovanie pravdivosti tvrdení zo strany vydavateľa, čo absentuje pri práve na odpoveď podľa tlačového zákona, pričom je zrejmé, že v príslušnom súdnom konaní o uverejnenie práva na opravu bude potrebné analogicky ako je to pri konaniach o ochranu osobnosti rozložiť dôkazné bremeno medzi obe strany tak, že navrhovateľ bude preukazovať, že publikovaný údaj je údaj o jeho osobe a že údaje v návrhu opravy sú pravdivé a odporca bude preukazovať, že publikovaný údaj je pravdivý. Nepostačí, ak odporca neunesie dôkazné bremeno, navrhovateľ musí dokázať pravdivosť tvrdení v návrhu opravy. Tento aspekt pri práve na odpoveď podľa tlačového zákona chýba, pretože tu súd vôbec nemôže preskúmať pravdivosť tvrdení navrhovateľa v uverejnenom článku, ani pravdivosť tvrdení odporcu v navrhovanej odpovedi, pričom súd sa obmedzí iba na splnenie formálnych dôvodov pre uverejnenie odpovede. Právo na opravu skutočne sleduje dôsledné uskutočnenie slobody prejavu v zmysle práva na pravdivé informácie, pretože nesleduje uverejňovanie informácií, ktoré by sa mali vydávať za pravdivé bez toho, aby ich pravdivosť bola predmetom skúmania zo strany súdu. Súď jednoducho neumožní opravu, pokiaľ nebude mať preukázané, že skutočnosti v návrhu opravy sú pravdivé. ...

Ad c) Podľa tvrdení navrhovateľov ustanovenie § 8 ods. 1 druhá veta za bodkočiarkou tlačového zákona nie je v súlade s článkom 26 ods. 4 ústavy a s článkom 10 ods. 2 Dohovoru.

... Pre posúdenie vzťahu práva na opravu a práva na odpoveď je potrebné posúdiť najmä ich účel. Právo na opravu plní iný účel ako právo na odpoveď a z tohto dôvodu zákonodarca nevolil cestu zlúčenia týchto dvoch právnych inštitútov. Oprava je vždy opravou vydavateľa a jej účelom je zabezpečiť, aby sa verejnosti čo najrýchlejšie dostala informácia o tom, že určité skutkové tvrdenie o osobe je nepravdivé, ako aj informácia o pravdivom skutkovom tvrdení, týkajúcom sa danej skutočnosti. Odpoveď je vždy odpoveďou dotknutej osoby, teda nie vydavateľa, pričom jej účelom je vytvoriť rovnosť podmienok a umožniť osobám, ktorých česť, dôstojnosť, súkromie, názov alebo dobrá povesť boli dotknuté uverejneným skutkovým tvrdením, aby v periodickej tlači alebo agentúrnom spravodajstve prezentovali svoje stanovisko k uverejnenému skutkovému tvrdeniu, a to tak, že ho poprú, doplnia, spresnia alebo vysvetlia. Ako sa uvádza aj v dôvodovej správe k tlačovému zákonu, právo na odpoveď vychádza z pravidla „audiatur et altera pars“, teda z pravidla „nech je vypočutá tiež druhá strana“. Kým primárnym účelom práva na opravu je zabezpečenie práva na informácie, hlavným účelom práva na odpoveď je ochrana osobnostných práv fyzickej osoby, resp. názvu a dobrej povesti právnickej osoby.

S ohľadom na uvedené nemožno súhlasiť s názorom navrhovateľov, že právo na opravu a právo na odpoveď sledujú, alebo môžu sledovať totožný cieľ.

... Zmyslom daného ustanovenia nie je umožniť, aby tá istá osoba mala po úspešnom uplatnení práva na odpoveď, ktorým iba poprela dané skutkové tvrdenie, aj právo na opravu tohto skutkového tvrdenia, ktorým toto skutkové tvrdenie opätovne poprie (a opraví). Takýto výklad tlačového zákona nemusí byť v súlade s ústavou. V zmysle doterajšej rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky v prípade, ak právnu normu možno vysvetľovať rôznymi spôsobmi, pričom jeden výklad je v súlade s ústavou a druhý nie, orgány verejnej moci majú v zmysle článku 152 ods. 4 ústavy povinnosť vykladať a uplatňovať danú normu v súlade s ústavou. Preto ani neexistuje ústavný dôvod na zrušenie takejto právnej normy.

Zmyslom daného ustanovenia je vymedziť vzťah medzi právom na opravu a právom na odpoveď tak, aby aj v prípade, ak vydavateľ, alebo tlačová agentúra uverejní odpoveď dotknutej osoby, teda jej umožní prezentovať svoje stanovisko k danému skutkovému tvrdeniu, bolo možné toto skutkové tvrdenie - za predpokladu, že je nepravdivé - opraviť.

Uvedené vychádza najmä zo skutočnosti, že tieto právne inštitúty sledujú naplnenie odlišných cieľov. ...

Veľmi dôležité je venovať pozornosť odlišnosti už naznačenej, ktorou je formalizmus práva na odpoveď a materiálny prístup pri práve na opravu, kde vydavateľ, pokiaľ má dôkaz pravdy svojho tvrdenia, vôbec nemusí opravu uverejniť. Pri odpovedi musí túto uverejniť, aj keď má dôkaz pravdy. Z pohľadu konštrukcie je tu zásadný rozdiel, čo má za následok rozdiel v následkoch v tom zmysle, že pri práve na odpoveď vo vzťahu k nepravdivému tvrdeniu vydavateľa, pri súčasnom zásahu do osobnostnej sféry, nie je možné zo strany vydavateľa zabrániť uverejneniu odpovede (pri splnení formálnych podmienok, dobrovoľne alebo nútene), avšak pri práve na opravu skutkového tvrdenia, ktoré je nepravdivé podľa žiadateľa (a zároveň zasahuje do osobnostných práv), je vydavateľ oprávnený neuverejniť opravu, ak má dôkaz pravdy. Samozrejme, môže vzniknúť námietka, čo v prípade, ak nemá dôkaz pravdy? Vtedy, uverejniť opravu musí, pretože jeho tvrdenie je zo zákona považované za nepravdivé. Avšak, ak ho aj neuverejní, ešte stále môže dôkaz pravdy získať a v konaní pred súdom môže preukázať, že jeho uverejnené tvrdenie bolo pravdivé. Otázka zásahu do osobnostných práv bola zámerne uvedená v zátvorke, pretože z pohľadu účelu inštitútu práva na opravu je bezvýznamná, keďže cieľom práva na opravu nie je ochrana osobnostných práv. Ak aj také tvrdenie bolo v dôvodovej správe, nezodpovedalo skutočnosti, pretože pri legislatívnom vymedzení práva na opravu sa zmienka o zásahu do osobnostnej sféry nevyskytuje. Dôvodová správa, ktorá ide nad rámec alebo mimo rámca zákona, je nepoužiteľná pre výklade zákona.

... Otázka pravdy nie je medzi stranami ani zákonom vyriešená, vydavateľ a jeho prostredníctvom aj žiadateľ o odpoveď poskytujú čitateľovi prejavy, z ktorých si čitateľ môže urobiť názor na otázku pravdy sám. Teda právo na odpoveď podporuje verejnú diskusiu o pravde, kým právo na opravu smeruje k pravde zo zákona, prípadne k pravde rozsúdenej. Pri oprave je nepochybne dôležitá skutočnosť, že oprava sa uverejňuje ako pravdivá informácia, na rozdiel od odpovede, kde sa odpoveď uverejňuje ako informácia, ktorá sa nevydáva za pravdivú, čo je ďalší rozdiel medzi ich účelmi...»

B.1 V súvislosti s vyjadrením ministerky spravodlivosti právny zástupca navrhovateľov vo svojom stanovisku z 15. júna 2010 okrem iného uviedol:

«V časti svojho stanoviska, ktorá sa týkala prvého namietaného nesúladu (uvedeného v našom návrhu v časti II. A.)...

... je zrejmé, že odpoveď na otázku, či zachovanie mlčanlivosti o zdroji informácií musí byť formulované ako povinnosť novinára (resp. vydavateľa periodickej tlače alebo tlačovej agentúry) a či by nebolo postačujúce, aby bolo iba jeho právom, závisí od odpovede na otázku, či prípadné rozhodnutie novinára vyzradiť zdroj informácií by bolo za každých okolností nelegitímnym konaním ohrozujúcim právo na informácie.

Zastávame názor, že rozhodnutie novinára... vyzradiť zdroj informácií bude v každom prípade krajným riešením, ktoré bude mať za následok podkopanie dôveryhodnosti daného novinára... v očiach prípadných ďalších utajených zdrojov, ktorí by mu inak mohli poskytnúť dôležité informácie potrebné preto, aby mohol naplňať právo verejnosti na informácie, pričom toto by bezpochyby viedlo k zníženiu jeho schopnosti naplňať právo verejnosti na informácie pre verejnosť prístupným spôsobom (prinášaním verejnosti inak nedostupných informácií) a následne k jeho eliminácii z postavenia subjektu naplňajúceho právo verejnosti na informácie. Preto, ak novinár... prijme rozhodnutie vyzradiť zdroj svojich informácií, bezpochyby na to bude mať pádny dôvod. Vedľajším účastníkom konania citovaná pasáž bodu 7 Vysvetľujúceho memoranda k Odporúčaniu Výboru ministrov členských krajín Rady Európy o práve novinárov neodhaliť ich zdroje informácií (strana 8 prvý odsek stanoviska) síce hovorí o tom, že sa nebude brániť členským štátom zaviesť do ich právneho poriadku povinnosť novinárov chrániť dôvernosť ich zdrojov, no hlavným poslanstvom tohto textu je konštatovanie, že:

a) k vyzradeniu zdroja informácií z novinárskych dôvodov môže zo strany novinára dôjsť a Výbor ministrov členských krajín Rady Európy nepovažuje postup novinára v takýchto prípadoch za nelegitímny,

b) dôvernosť zdrojov informácií by sa nemala budovať na základe povinnosti novinára zachovať dôvernosť zdrojov, ale na základe profesionálneho záujmu novinára udržať si svoje zdroje informácií v tajnosti.

Takýchto pádných dôvodov, pre ktoré by sa novinár mohol rozhodnúť odhaliť identitu svojho zdroja, môže byť viacero a rozmanitosť právnych i mimo právnych vzťahov, ktoré môžu vzniknúť v dôsledku uverejnenia informácií získaných novinárom od svojho zdroja, v priestore medzi zdrojom, novinárom, verejnosťou, priamo dotknutými tretími osobami

a orgánmi verejnej moci, robí nemožným ich úplný výpočet. No okrem - samotným vedľajším účastníkom konania spomínaného - prípadu, keď v spore iniciovanom treťou osobou dotknutou uverejnením informácií pochádzajúcich od zdroja, môže byť novinár nútený na preukázanie určitých skutočností odhaliť identitu svojho zdroja (strana 13, odsek prvý stanoviska), by sme mohli spomenúť situáciu, keď samotný zdroj zneužije novinára tým, že mu zámerne posunie nepravdivé či určitým spôsobom pozmenené informácie či situáciu, keď zdroj posunie novinárovi informácie spôsobilé vyprovokovať zmenu v právach či povinnostiach subjektov, o ktorej (zmene) vyjde najavo, že priniesla zdroju (alebo inému subjektu so zdrojom spriaznenému) významný majetkový prospech. Vo svetle uvedených príkladov je teda zrejmé, že môže existovať množstvo situácií, v ktorých rozhodnutie novinára odhaliť identitu svojho zdroja nebude motivované záujmom o uskutočnenie výmenného obchodu za inú zaujímavú informáciu (tak ako to naznačuje doktrína, na ktorú sa odvoláva vedľajší účastník konania na strane 7, tretí odsek, svojho stanoviska), ale snahou o to, aby si verejnosť - odhalením identity zdroja - utvorila obraz o všetkých okolnostiach prípadu (ku ktorému sa vzťahovali informácie poskytnuté zdrojom), napríklad v situáciách, keď je to nutné pre obranu práv a právom chráneným záujmov novinára alebo keď informácia o identite zdroja citelne mení hodnotový obraz aktérov prípadu (prípadne vrátane zdroja informácií samotného) oproti tomu hodnotovému obrazu, ktorý sa javil z prezentácie prípadu pred odhalením zdroja informácií.

Stanovisko vedľajšieho účastníka týkajúce sa druhého namietaného nesúladu (uvedeného v našom návrhu v časti II. B.) je založené na tvrdení, že právo na opravu -koncipované § 7 ods. 1 tlačového zákona tak, že podmienkou jeho aplikácie je iba nepravdivé skutkové tvrdenie a možnosť identifikácie dotknutého subjektu, bez toho, aby bolo potrebné, aby nepravdivé skutkové tvrdenie súčasne predstavovalo porušenie práva na ochranu osobnosti/mena/dobrej povesti fyzických osôb/právnických osôb - je zásahom do slobody prejavu vydavateľov periodickej tlače a tlačových agentúr odôvodneným právom verejnosti na pravdivé informácie. Existenciu práva na pravdivé informácie vníma ako neoddeliteľnú súčasť práva na informácie podľa článku 26 ods. 1 Ústavy.

S týmto názorom na obsah práva na informácie podľa článku 26 ods. 1 Ústavy nesúhlasíme. Ústavný súd vo svojej judikatúre vzťahujúcej sa na právo na informácie, nikdy nevyjaval ako neoddeliteľnú súčasť, či charakteristickú črtu, práva na informácie to, že tieto

informácie musia byť pravdivé. Práve naopak, vo svojom náleze zo dňa 11. marca 1999 (sp. zn. PL. ÚS 15/1998) ústavný súd uviedol, že: „Masové médiá na Slovensku, rovnako ako všade na svete, vyhľadávajú a rozširujú informácie, ktoré sú úplne pravdivé, čiastočne pravdivé alebo celkom nepravdivé. Kritériá pre určenie pravdivosti informácie sú neraz subjektívne. Preto štát nemôže zaručovať právo jednotlivca na informácie vytvorením štátneho orgánu s právomocou rozhodovať o pravdivosti informácie, ktorá sa môže prijať, vyhľadať alebo rozšíriť. Ústava v čl. 26 ods. 2 zaručuje právo prijať akúkoľvek informáciu, pravdivú i nepravdivú, a ponecháva na oprávnenej osobe, aby si sama vyhodnotila prijatú informáciu. ...“ ... z čoho vyplýva, že právo na pravdivé informácie štát nezaručuje; skôr sa zameriava na zvýšenie pravdepodobnosti, že verejnosť dostane informáciu pravdivú, a to tak, že zabezpečuje pluralitu zdrojov informácií, ako napr. v oblasti elektronických médií uplatnením duálneho systému predpokladajúceho, že časť elektronických médií je v rukách štátu a časť je v rukách súkromných osôb.

Dodatočný argument vedľajšieho účastníka konania smerujúci k podpore jeho názoru o existencii práva na pravdivé informácie, ako neoddeliteľnej súčasti práva na informácie podľa článku 26 ods. 1 Ústavy, založený na negatívnom príklade, podľa ktorého v prípade absencie takéhoto práva by sa právo na informácie napĺňalo tak, že orgány verejnej moci by poskytovali nepravdivé informácie o svojej činnosti, nie je namieste. Na postup orgánov verejnej moci pri informovaní o svojej činnosti totiž výslovne pamätá ustanovenie § 3 tlačového zákona, podľa ktorého: „Orgány verejnej moci, nimi zriadené rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie a právnické osoby zriadené zákonom sú povinné na základe rovnosti poskytovať vydavateľovi periodickej tlače a tlačovej agentúre informácie o svojej činnosti na pravdivé, včasné a všestranné informovanie verejnosti; tým nie sú dotknuté ustanovenia podľa osobitného predpisu.“.

... V našom presvedčení o absencii nevyhnutnosti zriadenia práva na opravu, tak ako je nastavené § 7 ods. 1 tlačového zákona, nás utvrdzuje aj postup, ktorý vo vzťahu k právu na opravu zvolil český zákonodarca. ... zvolil cestu úplného vypustenia práva na opravu, a to z dôvodu, že práva z týchto dvoch inštitútov sa vzájomne prekrývali a rozdiel medzi týmito dvoma inštitútmi, odhliadnuc od subjektívnej stránky pri práve na odpoveď, nebol jasný.

Stanovisko vedľajšieho účastníka konania vo vzťahu k tretiemu namietanému rozporu (uvedenému v našom návrhu v časti II. C.) nás nepresvedčilo...

Dôležitým východiskom pri vyhodnocovaní stanoviska vedľajšieho účastníka konania je skutočnosť, že sám vedľajší účastník konania pripúšťa možnosť vzniku situácie, keď po uverejnení odpovede, v ktorej by žiadateľ poprel nepravdivé skutkové tvrdenie, si žiadateľ uplatní aj právo na opravu, v ktorej má v úmysle opätovne poprieť to isté nepravdivé skutkové tvrdenie, a zjavne sa kloní k názoru, že uplatnenie práva na opravu v takejto situácii by nebolo namieste. Nepripustnosť využitia práva na opravu v takejto situácii však navrhuje zabezpečiť nie vypustením inkriminovaného § 8 ods. 1 druhá veta za bodkočiarkou tlačového zákona, ale v rámci povinnosti orgánov verejnej moci interpretovať a aplikovať právne normy spôsobom konformným s ústavou (strana 39 druhý odsek stanoviska). ...

... tvrdenie, že účel ustanovenia práva na opravu je, vo všeobecnej rovine, odlišný od účelu práva na odpoveď, nespochybňujeme. Na druhej strane, konštrukcia odpovede upravená v § 8 ods. 3 tretia veta tlačového zákona... spôsobuje, že odpoveď by sa - vo svojej časti vyhradenej popretiu nepravdivého skutkového tvrdenia - neobmedzila iba na konštatovanie popretia nepravdivého skutkového tvrdenia, ale jeho logickou súčasťou by bolo aj uvedenie pravdivého skutkového tvrdenia. Teda v prípade, že by odpoveď reagovala na nepravdivé skutkové tvrdenie, jej súčasťou by logicky bolo uvedenie tak nepravdivého skutkového tvrdenia, na ktoré sa odpovedá, ako aj pravdivého skutkového tvrdenia. Odpoveď reagujúca na nepravdivé skutkové tvrdenie by teda vykazovala niektoré obsahové prvky spoločné s obsahovými prvkami opravy...

... Dôraz kladený vedľajším účastníkom konania na odlišnosť účelu práva na opravu a práva na odpoveď je bezpochyby správny a nazdávame sa, že uvedomenie si, na jednej strane, odlišnosti všeobecného účelu práva na opravu a práva na odpoveď a, na strane druhej, skutočnosti, že v prípade nepravdivého skutkového tvrdenia môže byť primárny, konkrétny, cieľ sledovaný opravou a odpoveďou identický, by bolo dostatočným vodítkom pre dotknuté subjekty i súdy pre orientáciu v otázke vzájomného vzťahu práva na opravu a práva na odpoveď. Vypustenie rigidného pravidla uvedeného v § 8 ods. 1 druhá veta za bodkočiarkou tlačového zákona by zabránilo umelej kumulácii nároku na opravu a nároku na odpoveď bez znalosti konkrétnych okolností prípadu v situáciách, keď už uverejnená odpoveď by svojim obsahom presvedčivo naplnila cieľ, ktorý by sa sledoval

zamýšľaným uverejnením opravy, teda konštatovanie nepravdivosti/popretie nepravdivého skutkového tvrdenia a uvedenie skutkového tvrdenia pravdivého. ...»

IV.

Právne východiská

Podľa prvej vety čl. 13 ods. 4 ústavy pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel.

Podľa čl. 26 ods. 4 ústavy slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.

Podľa čl. 10 ods. 2 dohovoru výkon týchto práv (sloboda prejavu), pretože zahŕňa aj povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam obmedzeniam alebo sankciám, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo práv iných, zabráneniu úniku dôverných informácií alebo zachovaniu autority a nestrannosti súdnej moci.

V.

Zmena napadnutých ustanovení tlačového zákona

Národná rada sa 29. júna 2011 uzniesla na zákone č. 221/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) a ktorým sa mení zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. septembra 2011. Novela tlačového

zákona sa v čl. I priamo dotkla posudzovaných zákonných ustanovení uvedených v § 4 ods. 2, § 8 ods. 1 a § 10 ods. 4 tlačového zákona.

Podľa novelizovaného znenia § 4 ods. 2 tlačového zákona „Vydávateľ a periodickej tlače a tlačovú agentúru môže od povinnosti podľa odseku 1 oslobodiť udelením súhlasu len fyzická osoba, ktorá informáciu poskytla. Po smrti tejto osoby patrí právo udeliť súhlas blízkym osobám, súhlas nie je platný, ak čo len jedna blízka osoba písomne vysloví nesúhlas. Ak niet blízkych osôb, povinnosť podľa odseku 1 zaniká.“.

Podľa novelizovaného § 8 ods. 1 sa za slovo „obsahuje“ vkladajú slová „nepravdivé, neúplné alebo pravdu skresľujúce“ a slová „právo na opravu tým nie je dotknuté“ sa nahrádzajú slovami „uverejnením odpovede zaniká vo vzťahu k tomuto istému skutkovému tvrdeniu právo na opravu“.

V novelizovanom znení § 10 sa vypúšťa odsek 4.

Ústavný súd vzhľadom na túto zmenu tlačového zákona vyzval účastníkov konania (aj vedľajšieho), aby sa k uvedenej novele vyjadrili.

Právny zástupca navrhovateľov vo svojom vyjadrení z 2. novembra 2011 okrem iného uviedol:

„Keďže novela Tlačového zákona zmenila znenie § 8 ods. 1 a vypustila § 10 ods. 4 uvedeného zákona, naša sťažnosť je v tejto časti bezpredmetná a na podanom návrhu trváme len vo zvyšnej časti.“

Predseda národnej rady v liste č. SEPR 643/2011 z 9. decembra 2011 v podstatnom uviedol:

„Predmetná novela tlačového zákona síce novelizovala ustanovenie § 4 ods. 2, ale bez zmeny podstaty napadnutých ustanovení § 4 ods. 1 až 4. Prijatá zmena spresňuje riešenie situácie v súvislosti s povinnosťou vydávateľa periodickej tlače a tlačovej agentúry zachovávať mlčanlivosť o zdroji informácií získaných na zverejnenie v periodickej tlači alebo agentúrnom spravodajstve a o obsahu týchto informácií tak, aby sa nedala zistiť totožnosť zdroja, ktorá môže nastať po smrti osoby, ktorá predmetnú informáciu poskytla.“

Napadnuté ustanovenie § 7 ods. 1 nebolo novelou tlačového zákona priamo napadnuté. Zmena vo vzťahu k právu na opravu nastala len v úprave a v rozšírení dôvodov, kedy nie sú vydavateľ periodickej tlače a tlačová agentúra povinní opravu uverejniť. Ide o prípady, ak by bol uverejnením opravy spáchaný trestný čin, priestupok, alebo iný správny delikt, alebo by jej uverejnenie bolo v rozpore s dobrými mravmi (§ 7 ods. 6).

Novelou tlačového zákona došlo k zmene vzťahu medzi právom na odpoveď a právom na opravu (§ 8 ods. 1 druhá veta za bodkočiarkou). Podľa právnej úpravy účinnej od 1. septembra 2011 uverejnením odpovede zaniká vo vzťahu k tomu istému skutkovému tvrdeniu právo na opravu (t. j. zamedzuje sa vo vzťahu k tomu istému skutkovému tvrdeniu uplatniť obidva inštitúty).

Novela tlačového zákona ruší právo na uplatnenie primeranej peňažnej náhrady v prípade neuverejnenia opravy, odpovede alebo dodatočného oznámenia alebo nedodržania niektorých z podmienok na ich uverejnenie, ktorej výšku určoval súd (§ 10 ods. 4). Súd bude rozhodovať iba o povinnosti vydavateľa a tlačovej agentúry uverejniť opravu, odpoveď alebo dodatočné oznámenie. V prípade, ak dôjde uverejnením určitého skutkového tvrdenia k neoprávnenému zásah do osobnostných práv, dotknutá osoba sa môže na súde domáhať práva na ochranu svojej osobnosti a v rámci tohto konania má právo žiadať o priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 Občianskeho zákonníka.

V nadväznosti na uvedené, považujem posudzovanie nesúladu ustanovenia § 8 ods. 1 druhá veta za bodkočiarkou a ustanovenia § 10 ods. 4 s čl. 26 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a s čl. 10 ods. 2 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, za bezpredmetné.

Vo zvyšnej časti zotrvávam na pôvodnom stanovisku a žiadam, aby súd vo veci konal a rozhodol.“

Napokon ministerka spravodlivosti na výzvu ústavného súdu reagovala listom č. 09961/2012/150 z 27. februára 2012, v ktorom okrem iného uviedla:

„V zmysle ustanovenie § 41a ods. 4 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších

predpisov, ak preskúmané právne predpisy stratia platnosť pred vyhlásením nálezu Ústavného súdu, konanie sa zastaví.

Mám za to, že tie ustanovenia tlačového zákona napadnuté skupinou poslancov Národnej rady SR, ktoré boli uvedenou novelou tlačového zákona zmenené práve v duchu úvah skupiny poslancov, už nemôžu byť predmetom konania pred Ústavným súdom SR, pretože novelizáciou zákonodarcom stratili svoju platnosť a účinnosť v pôvodnom (napadnutom) znení. Z tohto dôvodu navrhujem, aby Ústavný súd SR konanie o návrhu na začatie konania o tých ustanoveniach tlačového zákona, ktoré boli napadnuté skupinou poslancov a následne boli Národnou radou SR novelizované, zastavil.“

Ústavný súd pri svojom rozhodovaní musel prihliadať na novelu tlačového zákona, a to vzhľadom na znenie ustanovenia § 41a ods. 4 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ak preskúmané právne predpisy stratia platnosť pred vyhlásením nálezu ústavného súdu, konanie sa zastaví.

VI.

Východiská a závery rozhodnutia

1. K namietanému nesúladu § 4 ods. 1 až 4 tlačového zákona s čl. 13 ods. 4 prvou vetou v spojení s čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru

Podľa § 4 ods. 1 až 4 tlačového zákona v znení zákona č. 221/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) a ktorým sa mení zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov:

1. Vydavateľ periodickej tlače a tlačová agentúra sú povinní zachovávať mlčanlivosť o zdroji informácií získaných na zverejnenie v periodickej tlači alebo v agentúrnom spravodajstve a o obsahu týchto informácií tak, aby sa nedala zistiť totožnosť zdroja, ak o to požiadala fyzická osoba, ktorá informáciu poskytla, a aby sa odhalením obsahu informácií

neporušili práva tretích osôb; s písomnosťami, tlačovinami a inými nosičmi údajov, najmä obrazovými záznamami, zvukovými záznamami a zvukovo-obrazovými záznamami, na základe ktorých by mohla byť zistená totožnosť fyzickej osoby, ktorá informácie poskytla, sú povinní zaobchádzať tak, aby nemohlo dôjsť k odhaleniu totožnosti zdroja informácií.

2. Vydavateľa periodickej tlače a tlačovú agentúru môže od povinnosti podľa odseku 1 oslobodiť udelením súhlasu len fyzická osoba, ktorá informáciu poskytla. Po smrti tejto osoby patrí právo udeliť súhlas blízkym osobám; súhlas nie je platný, ak čo len jedna blízka osoba písomne vyslovila nesúhlas. Ak niet blízkych osôb, povinnosť podľa odseku 1 zaniká.

3. Povinnosť podľa odseku 1 sa vzťahuje aj na zamestnanca vydavateľa periodickej tlače a zamestnanca tlačovej agentúry; táto povinnosť mu zaniká, ak povinnosť podľa odseku 1 zanikla pre jeho zamestnávateľa. Za rovnakých podmienok sa povinnosť podľa odseku 1 vzťahuje aj na osobu, ktorá informácie podľa odseku 1 poskytne vydavateľovi periodickej tlače na základe zmluvného občianskoprávneho alebo zmluvného obchodnoprávneho vzťahu s vydavateľom periodickej tlače, ktorým sa táto osoba zaväzuje profesionálne poskytovať informácie podľa odseku 1 vydavateľovi periodickej tlače.

4. Povinnosť zachovávať mlčanlivosť sa nevzťahuje na prípad, ak ide o zákonom uloženú povinnosť prekaziť spáchanie trestného činu.

Navrhovatelia namietajú zásah do podstaty informačných práv a slobôd na tom právnom základe, že podľa ich názoru „... *podstata práva novinára zachovať v tajnosti totožnosť svojho zdroja spočíva práve v práve voľby medzi alternatívou ponechania totožnosti svojho zdroja v utajení a alternatívou jej zverejnenia*“.

Ústavný súd sa s touto argumentáciou navrhovateľov obsiahnutou v návrhu nestotožňuje. Navrhovatelia totiž na otázku obsahu, rozsahu, účelu a podmienok a spôsobu uplatnenia práva na utajenie totožnosti zdroja informácií verejného záujmu nahliadajú takmer výlučne optikou novinára. Z argumentácie navrhovateľov vyplýva, že za primárneho, ak nie výlučného nositeľa práva na utajenie totožnosti informačného zdroja považujú novinára, ktorý zdroj „vyťažil“ a informáciu verejnosti sprostredkoval. Takáto

optika úplne opomína niektoré základné vrstvy judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, z ktorých naopak vyplýva, že primárnym beneficiantom informačných práv a slobôd médií je verejnosť, ktorej médiá informácie adresujú (napríklad rozsudok z 24. februára 1997 vo veci De Haes a Gijssels v. Belgicko; rozsudok z 29. augusta 1997 vo veci Worm v. Rakúsko; rozsudok z 27. marca 1996 vo veci Goodwin v. Spojené kráľovstvo). Práve ochrana prístupu verejnosti k informáciám verejného záujmu tvorí účelnosť ústavnej aj „štrasburskej“ garancie práva na ochranu totožnosti zdroja takýchto informácií. Výslovne a priamo to ESĽP zdôrazňuje napríklad v rozhodnutí vo veci Tillack v. Belgicko, keď uvádza, že právo novinárov chrániť svoje zdroje nemožno chápať ako ich výsadu, ktorú im možno odňať v závislosti od zákonnosti alebo nezákonnosti zdroja, ale ako plnohodnotnú súčasť práva na informácie, s ktorou je potrebné zaobchádzať s tou najvyššou opatnosťou. Obmedziť ochranu zdroja citlivej informácie verejného záujmu na otázku ochrany práv novinárov by tak znamenalo nahradiť cieľ (slobodné šírenie informácií) jedným z jeho čiastkových nástrojov (ochrana novinárskej slobody), čo by bolo v rozpore s potrebou dbať pri ochrane základných práv a slobôd práve na ich účel a významovú podstatu.

Napadnuté ustanovenie neukladá novinárovi povinnosť chrániť totožnosť zdroja vždy, ale iba za predpokladu, že ten o to požiadava a zároveň s touto požiadavkou nie je v rozpore zákonná povinnosť prekaziť spáchanie trestného činu. Takáto úprava vytvára predpoklady pre vyššiu mieru ochoty osôb, ktoré majú prístup k informáciám verejného záujmu, tieto informácie verejnosti prostredníctvom novinárov sprístupniť. V konečnom dôsledku teda slúži práve verejnosti ako primárna výhoda informačných slobôd, a to v podobe záruky prístupu aj k takým informáciám verejného záujmu, pri ktorých by zverejnenie identity osoby, ktorá ich médiu sprístupnila, napriek jej žiadosti o utajenie mohlo tejto osobe privodiť vážnu ujmu. V opačnom prípade – t. j. v prípade, že zdroj informácie nemôže ani vlastnou výslovnou žiadosťou dosiahnuť vznik právnej povinnosti novinára utajiť jeho totožnosť – je totiž odôvodnený predpoklad, že osoby s prístupom k citlivým informáciám verejného záujmu budú výrazne obmedzené v motivácii takéto informácie verejnosti sprostredkovať.

V tejto súvislosti považuje ústavný súd za vhodné pripomenúť, že okrem verejnosti a novinára je relevantným nositeľom práva na utajenie totožnosti zdroja informácie verejného záujmu aj sám zdroj takejto informácie. Povinnosť média vyhovieť žiadosti informačného zdroja o utajenie jeho totožnosti je jednoducho korelátom tomu zodpovedajúceho práva takéhoto zdroja. Ak zákonodarca v prípade absencie výslovnej žiadosti zdroja ponecháva jeho utajenie v polohe práva, nie povinnosti média sa preň rozhodnúť, ale v prípade výslovnej žiadosti zdroja mu priznáva právo, aby tejto žiadosti bolo vyhovené, ide o také vyvažovanie ústavných hodnôt, princípov a noriem, ktorému nechýba racionálny základ a primerané vecné opodstatnenie.

Uvedený záver je opäť potrebné spájať tak s hodnotovou bázou informačných práv a slobôd, ako aj s ich usmerneným zázemím. Hodnotou, ktorú v tomto kontexte ústava i dohovor chráni, je sloboda prijímania a šírenia informácií a účelom ochrany je zabezpečiť pre takúto slobodnú výmenu čo najpraktickejšie podmienky. Spôsob, akým sa zákonodarca rozhodol realizovať tento účel, za prípustný spôsob ochrany legitímneho cieľa výslovne označuje aj inštrukcia Výboru ministrov Rady Európy, ktorá sa týka vysvetľujúceho memoranda k odporúčaniam výboru ministrov z 8. marca 2000 a z ktorej vyplýva, že predmetné odporúčanie nebráni členským štátom chrániť informačné zdroje aj voči novinárom a že vo viacerých členských štátoch obsahujú takú ochranu zákony a/alebo stavovské kódexy. Zvolené riešenie na strane zákonodarcu neindikuje žiadnu regulačnú svojvôľu, keďže ten si z dvoch relevantných – a podľa dohovoru prípustných – možností vybral tú, ktorá na úkor slobodnej úvahy média, uplatnenej aj proti želaniu jeho zdroja, posilňuje kvalitu právnej ochrany informačného zdroja, a tým v zrozumiteľnej logickej súvislosti aj práva verejnosti na prístup k takýmto informáciám.

Práve v otázke súvislosti medzi právom verejnosti na čo najširší prístup k informáciám na jednej strane a kvalitou právnej ochrany zdrojov niektorých kategórií takýchto informácií na strane druhej treba prisvedčiť vedľajšiemu účastníkovi, vláde Slovenskej republiky, že riešenie, ktoré zákonodarca zvolil, predstavuje časovo neobmedzený nástroj ochrany dôvery medzi novinárom a jeho zdrojom a z praktického

hľadiska sa táto dôvera javí ako dôležitý predpoklad reálnej „dostupnosti“ niektorých typov informácií pre širokú verejnosť.

Navyše, ústavný súd poukazuje na to, že v novelizovanom zákone zákonodarca relevantným spôsobom zmenil § 4 ods. 2 tlačového zákona, na základe čoho tento nie je v nesúlade s označenými článkami ústavy a dohovoru.

V súhrnnej skratke ústavný súd ani v znení, ani v účele a hodnotovom zázemí, či už čl. 26 ústavy, alebo čl. 10 dohovoru, nezistil žiadny relevantný dôvod, pre ktorý by napadnutá zákonná úprava mala byť s týmto znením a účelom v rozpore. Z uvedených dôvodov je ústavný súd toho názoru, že zákonodarca prijatím § 4 ods. 1 až 4 tlačového zákona nezasiahol do podstaty informačných práv a slobôd zakotvených v čl. 13 ods. 4 prvej vete v spojení s čl. 26 ústavy a čl. 10 dohovoru, a preto rozhodol, že § 4 ods. 1 až 4 tlačového zákona je v súlade s čl. 13 ods. 4 prvou vetou v spojení s čl. 26 ústavy a čl. 10 dohovoru.

2. K namietanému nesúladu § 7 ods. 1 tlačového zákona s čl. 13 ods. 4 prvou vetou, čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru

Podľa § 7 ods. 1 tlačového zákona v znení zákona č. 221/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) a ktorým sa mení zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov „Ak periodická tlač alebo agentúrne spravodajstvo obsahuje nepravdivé skutkové tvrdenie o osobe, na základe ktorého možno osobu presne určiť, má táto osoba právo žiadať o uverejnenie opravy nepravdivého skutkového tvrdenia. Vydavateľ periodickej tlače a tlačová agentúra sú povinní opravu uverejniť bezodplatne.“

Navrhovatelia namietajú nesúlad tzv. práva na opravu s čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru, a to z dôvodu údajnej absencie ambície zákonodarcu chrániť týmto ustanovením právo na ochranu osobnosti fyzických osôb, resp. dobrého mena a dobrej

povesti právnických osôb. Navrhovatelia zároveň argumentujú, že podľa ich názoru skutočným dôvodom prijatia napadnutého ustanovenia je ochrana „*práva na pravdivé informácie*“, pričom takýto dôvod na zásahy do informačných práv a slobôd ústava v čl. 26 ods. 4 nepripúšťa.

Zákonodarca predmetným ustanovením umožnil osobe, o ktorej bol v periodickej tlači alebo agentúrnom spravodajstve zverejnený nepravdivý skutkový údaj, žiadať uverejnenie opravy takéhoto údaju. Podstata námietok navrhovateľov smeruje voči tomu, že vznik tohto práva je viazaný na publikáciu síce objektívne nepravdivého údaju, avšak údaju, ktorý nemá „... *žiadny potenciál zásahu do práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby a/alebo práva na ochranu mena a dobrej povesti právnickej osoby*“. Ústavný súd nepovažuje tieto námietky navrhovateľov za dostatočný základ pre záver o akomkoľvek nesúlade napadnutého ustanovenia s ústavou.

Ústavný súd v prvom rade nenachádza presvedčivý dôvod, pre ktorý by šírenie nepravdivých informácií malo požívať ústavnú ochranu a pre ktorý by sa teda na obmedzenie šírenia takýchto informácií mali nevyhnutne vzťahovať podmienky ustanovené v čl. 26 ods. 4 ústavy. Navrhovatelia neponúkajú žiadne argumenty na záver, že na zásahy do šírenia nepravdivých skutkových tvrdení sa majú vzťahovať rovnaké podmienky ochrany ako na šírenie informácií, ktoré nie sú postihnuté vadou nepravdivosti.

V druhom rade aj v prípade, ak by sloboda prejavu mala zahŕňať tiež slobodu šírenia nepravdivých skutkových tvrdení (čiže informácií, ktoré per definitionem a na rozdiel od hodnotiacich úsudkov sú spôsobilé podliehať overeniu svojej pravdivosti), ochranu „*práv a slobôd iných*“, na ktoré odkazuje čl. 26 ods. 4 ústavy, nemožno redukovať výlučne na ochranu osobnostných práv podľa § 11 a nasl., resp. § 19b Občianskeho zákonníka. Navrhovatelia argumentujú tak, ako by ústavodarca v čl. 26 ods. 4 ústavy umožnil obmedzenie slobody prejavu výlučne pre účely ochrany osobnostných práv fyzických osôb a právnických osôb opomínajúc, že ústavodarca hovorí o právach iných.

Napokon v treťom rade vo vzájomnej súvislosti s predchádzajúcou poznámkou platí, že je to práve osoba dotknutá publikáciou nepravdivého údaju, ktorej musí patriť právo posúdiť, či sa takouto publikáciou cíti alebo necíti dotknutá na ktoromkoľvek svojom práve, či už je to právo na súkromie, na nerušený rodinný život, na rovnaký prístup k verejným funkciám, alebo ktoromkoľvek inom práve či slobode. Ústavný súd nenachádza dôvod, pre ktorý by materiálne obmedzenie podmienok na vznik práva na opravu (napríklad obmedzením tohto práva na zásahy do cti dotknutej osoby, ako to požadujú navrhovatelia) malo byť nevyhnutnou podmienkou súladu práva na opravu s ústavou a dohovorom.

Zákonodarca tým, že vznik práva na opravu viaže práve a len na uverejnenie nepravdivého údaju, jednak posilňuje právnu zodpovednosť médií za súlad nimi publikovaných informácií so skutočným stavom a jednak dáva dotknutej osobe priestor, aby sa sama rozhodla, či svoju integritu chce chrániť formou opravy nepravdivého tvrdenia. V odpovedi na tvrdenie navrhovateľov, že „právo na pravdivé informácie“ nie je subjektívnym právom, ktoré by zákonodarca v zmysle čl. 26 ods. 4 ústavy smel chrániť na úkor slobody prejavu, tak treba pripomenúť, že súčasťou širšie konotovanej dôstojnosti človeka je a musí byť aj jeho právo brániť sa proti zverejňovaniu nepravdivých skutkových tvrdení o jeho osobe. Obmedziť možnosť účinnej ochrany proti nepravdivému tvrdeniu výlučne na situácie, keď je spolu s absenciou pravdivosti prítomný aj zásah do dobrej povesti či cti, by znamenalo nahradiť (s)úvahu dotknutej osoby o potrebe vlastnej ochrany paušálnym rozhodnutím zákonodarcu, že táto potreba vzniká a má nárok na uspokojenie len vo vzťahu k špecifickej kategórii práv – k osobnostným právam.

Obmedzením práva na opravu výlučne na situácie, keď došlo k zverejneniu nepravdivých skutkových tvrdení, a zároveň v kombinácii tohto obmedzenia s ďalšími formálnymi aj materiálnymi požiadavkami podľa odsekov 2, 3 a 6 predmetného § 7 tlačového zákona zákonodarca rešpektoval kritérium primeranosti pri vyvažovaní slobody prejavu s ochranou práv a slobôd iných.

Ústavný súd z uvedených dôvodov dospel k záveru, že zákonodarca § 7 ods. 1 tlačového zákona nezasiahol do podstaty informačných práv a slobôd zakotvených v čl. 13

ods. 4 prvej vete v spojení s čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru, a preto rozhodol, že § 7 ods. 1 tlačového zákona je v súlade s čl. 13 ods. 4 prvou vetou v spojení s čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru.

Novelizovaným zákonom zákonodarca upravil § 7 ods. 6 doplnením písm. d), ktorý znie: „Vydavateľ periodickej tlače a tlačová agentúra nie sú povinní uverejniť opravu, ak by bol uverejnením opravy spáchaný trestný čin, priestupok, iný správny delikt alebo by jej uverejnenie bolo v rozpore s dobrými mravmi.“ Zároveň zákonodarca v novelizovanom tlačovom zákone v § 7 ods. 6 vypustil pôvodné ustanovenie uvedené pod písm. c): „Vydavateľ periodickej tlače a tlačová agentúra nie sú povinní uverejniť opravu, ak oprava smeruje proti skutkovému tvrdeniu uverejnenému na základe preukázateľného predchádzajúceho súhlasu žiadateľa o uverejnenie opravy.“

Na základe uvedeného berúc do úvahy aj úpravu v § 7 ods. 6 tlačového zákona dospel ústavný súd k záveru, že § 7 ods. 1 tlačového zákona je v súlade s čl. 10 ods. 2 dohovoru.

3. K námietke nesúlady § 8 ods. 1 druhej vety časti za bodkočiarkou tlačového zákona s čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru

Podľa § 8 ods. 1 tlačového zákona v pôvodnom znení [t. j. pred účinnosťou zákona č. 211/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) a ktorým sa mení zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov] „Ak periodická tlač alebo agentúrne spravodajstvo obsahuje skutkové tvrdenie, ktoré sa dotýka cti, dôstojnosti alebo súkromia fyzickej osoby, alebo názvu alebo dobrej povesti právnickej osoby, na základe ktorého možno osobu presne určiť, má táto osoba právo žiadať uverejnenie odpovede. Vydavateľ periodickej tlače a tlačová agentúra sú povinní odpoveď uverejniť bezodplatne; právo na opravu týmto nie je dotknuté.“

Zákonodarca v zákone č. 221/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) a ktorým sa mení zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov, zásadným spôsobom zmenil § 8 ods. 1 tlačového zákona tým, že za slovo „obsahuje“ vložil slová „nepravdivé, neúplné alebo pravdu skresľujúce“ a slová „právo na opravu tým nie je dotknuté“ sa nahradili slovami „uverejnením odpovede zaniká vo vzťahu k tomu istému skutkovému tvrdeniu právo na opravu“.

Keďže napadnuté ustanovenie tlačového zákona, ktoré malo byť predmetom posudzovania z hľadiska súladu s ústavou a dohovorom v konaní podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy, bolo obsahovo kvalitatívne zmenené, prestal existovať objektívny záujem na objasnení a vyslovení protiústavnosti napadnutého ustanovenia, ktoré sa malo podrobiť ústavnej kontrole. Ústavný súd preto podľa § 41a ods. 4 zákona o ústavnom súde a v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (PL. ÚS 21/98, PL. ÚS 4/02, PL. ÚS 7/05) konanie o súlade namietaného ustanovenia § 8 ods. 1 druhej vety časti za bodkočiarkou tlačového zákona s čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru zastavil.

4. K námietke nesúladu § 10 ods. 4 tlačového zákona s čl. 13 ods. 4 prvou vetou, čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru

Zákonom č. 221/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) a ktorým sa mení zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. septembra 2011, sa v čl. I novelizovaného zákona v § 10 vypúšťa odsek 4.

Ústavný súd v zmysle svojej judikatúry konanie o právnom predpise, resp. o jeho ustanoveniach, ktoré stratili platnosť počas konania vedeného ústavným súdom, zastaví

s odvolaním sa na ustanovenie § 41 ods. 4 zákona o ústavnom súde (napr. PL. ÚS 5/04, PL. ÚS 6/2010).

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd o návrhu skupiny poslancov rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júla 2012